

Αθήνα, 29 Ιανουαρίου 2021

Αρ. Πρωτ.: Εξ./545/2021

Προς: Πρωθυπουργό της Ελληνικής Δημοκρατίας, κύριο Κυριάκο Μητσοτάκη

Θέμα: Το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Τελική ΕΚΘΕΣΗ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ) και οι θέσεις της ΕΕΕ για την ΕΡΕΥΝΑ

Αξιότιμε Κύριε Πρωθυπουργέ,

Το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (γνωστό και ως «ΕΚΘΕΣΗ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ»), το οποίο δημοσιοποιήθηκε στις 14/11/2020, αναφέρεται, μεταξύ πολλών άλλων θεμάτων, και στην ΕΡΕΥΝΑ με αναλύσεις της υφιστάμενης κατάστασης και προτάσεις για την αναβάθμισή της.

Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, μία σειρά προτάσεων για τη «συνολική διακυβέρνηση και χρηματοδότηση της έρευνας», την «ενίσχυση της βασικής έρευνας» και τη «σύνδεση της έρευνας με τις επιχειρήσεις» οι οποίες στη «βάση» τους δεν διαφέρουν από αυτές που περιελήφθησαν στην ενδιάμεση έκθεση Πισσαρίδη (επιστολή ΕΕΕ, 19/11/2020).

Κατ' αρχάς εντύπωση προκαλεί το γεγονός, ότι στο Σχέδιο η έρευνα εκλαμβάνεται μόνο ως εργαλείο για την Καινοτομία. Όλες οι αναφορές στην έρευνα βρίσκονται κάτω από την επικεφαλίδα ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ. Παρά δε τις πολυάριθμες αναφορές στη βασική έρευνα, η έκθεση εστιάζει σχεδόν αποκλειστικά στην εφαρμοσμένη έρευνα και στην προώθηση ερευνητικών δραστηριοτήτων με στόχο την ανάπτυξη προϊόντων προς διάθεση στην αγορά, εμπορική αξιοποίηση και δημιουργία οικονομικής υπεραξίας. Οι αναλύσεις που περιλαμβάνονται στην έκθεση φαίνεται να παραβλέπουν το ρόλο της έρευνας και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της προς όφελος της κοινωνίας και για τη βελτίωση κοινωνικών και δημόσιων υποδομών και λειτουργιών.

Στο σχέδιο επισημαίνονται ορισμένα σημαντικά χαρακτηριστικά της υφιστάμενης κατάστασης του ερευνητικού συστήματος:

- Διαπιστώνεται η έλλειψη Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδιασμού
- Επισημαίνεται η απουσία τακτικής και συστηματικής, δημόσιας και ιδιωτικής, χρηματοδότησης της έρευνας
- Σε αντιδιαστολή με την ενδιάμεση έκθεση, αναγνωρίζεται το θετικό έργο και η συμβολή του ΕΛΙΔΕΚ στη χρηματοδότηση των ερευνητικών προγραμμάτων
- Τονίζεται με έμφαση το αρνητικό πλαίσιο μέσα στο οποίο υλοποιούνται οι ερευνητικές δραστηριότητες από Ερευνητικά Κέντρα (ΕΚ) και Πανεπιστήμια (ΑΕΙ) και αφορούν στην υπέρογκη γραφειοκρατία λόγω της ένταξής τους στο ασφυκτικό δημόσιο λογιστικό
- Αναγνωρίζεται ότι τα ΕΚ και ΑΕΙ έχουν ικανοποιητικές επιδόσεις στην έρευνα, παρά τις παραπάνω αρνητικές συνθήκες
- Τέλος, επισημαίνεται ότι τα ερευνητικά αποτελέσματα των ΕΚ και ΑΕΙ δεν αξιοποιούνται από τους ιδιωτικούς φορείς.

Αντιθέτως, ΔΕΝ περιλαμβάνονται τα ακόλουθα σημαντικά χαρακτηριστικά της υφιστάμενης κατάστασης του ερευνητικού συστήματος:

- Η αποτίμηση της αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου οργανωτικού-διαχειριστικού πλαισίου λειτουργίας της έρευνας στην Ελλάδα

- Η σημασία της συνεργασίας μεταξύ ΕΚ και ΑΕΙ για την προαγωγή της έρευνας και την παραγωγή καινοτόμων ερευνητικών αποτελεσμάτων
- Η ανάγκη ανανέωσης και αύξησης του προσωπικού των ΕΚ και ΑΕΙ, το οποίο έχει μειωθεί δραματικά τα τελευταία πολλά χρόνια
- Η ανάγκη αύξησης της δημόσιας χρηματοδότησης για τη λειτουργία και τις υποδομές των ΕΚ και ΑΕΙ
- Η μη αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων, η οποία οφείλεται κατά κύριο λόγο στα δομικά χαρακτηριστικά του ιδιωτικού τομέα της χώρας, και στο εξαιρετικά περιορισμένο ενδιαφέρον για επενδύσεις έρευνας & ανάπτυξης (R&D) για την παραγωγή καινοτόμου προϊόντος
- Η αντιμετώπιση της γραφειοκρατίας και της δυσλειτουργίας που γεννά τόσο η ένταξη στο Δημόσιο Λογιστικό της διαχείρισης κονδυλίων έρευνας όσο και το θεσμικό πλαίσιο των ΕΣΠΑ για την έρευνα. Αν και σε άλλα κεφάλαια αναδεικνύεται η αναγκαιότητα για μείωση της γραφειοκρατίας και για αύξηση της ευελιξίας, στο κεφάλαιο για την έρευνα απουσιάζει!!!
- Δεν γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι η έρευνα στις ανθρωπιστικές επιστήμες είναι απαραίτητη προϋπόθεση εθνικής αυτογνωσίας και κοινωνικής ανάπτυξης, ότι μπορεί να προσφέρει ερευνητικό υλικό στην επιστημονική κοινότητα, να οδηγήσει σε νέες προσεγγίσεις του παρελθόντος και να χρησιμοποιηθεί στη διάσωση της πολιτισμικής κληρονομιάς. Σε κανένα σημείο της Έκθεσης αυτής δεν γίνεται επίσης αναφορά στην έρευνα στις κοινωνικές επιστήμες, σε μια περίοδο μάλιστα που τόσο στη χώρα μας όσο και στην Ευρώπη, λόγω συγκυρίας, τα κοινωνικά προβλήματα πολλαπλασιάζονται και οξύνονται και οι πολιτικές αντιμετώπισής τους απαιτούν προτάσεις βασισμένες στην εξειδικευμένη έρευνα και γνώση.

Το Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, προσεγγίζοντας την Έρευνα μόνο ως εργαλείο για την ανάπτυξη της Καινοτομίας, καταλήγει αναπόφευκτα σε προτάσεις, οι οποίες αφενός δεν αφορούν στη αμφίδρομη διασύνδεση μεταξύ Ανώτατης Εκπαίδευσης – Έρευνας – Καινοτομίας, αφετέρου δημιουργούν σοβαρές αμφιβολίες για την αποτελεσματικότητά τους. Στη συνέχεια παρατίθενται οι πέντε κυριότερες προτάσεις της έκθεσης:

- Πρόταση Α1: Αξιολόγηση των φορέων της έρευνας που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους (ΕΚ και ΑΕΙ)

Η συγκεκριμένη πρόταση αγνοεί ότι τα ΕΚ αξιολογούνται από διεθνείς επιτροπές ανά 5ετία, ήδη από το 1995. Παραβλέπει επίσης ότι τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων δεν αξιοποιήθηκαν ποτέ για τη βελτίωση του εθνικού ερευνητικού ιστού και παρέμειναν στο επίπεδο ενός άνευ ουσίας αλγόριθμου κατάταξης Ινστιτούτων.

- Πρόταση Α2: Χρηματοδότηση - Να εγγραφεί στον προϋπολογισμό κονδύλι 500 εκατ. ευρώ για τη βασική έρευνα, επιπλέον των τακτικών δαπανών που καλύπτονται σήμερα

Παρά την αναφορά στη βασική έρευνα, στην περιγραφή της πρότασης αναφέρεται ρητά ότι το μεγαλύτερο τμήμα της χρηματοδότησης θα κατευθυνθεί σε πεδία προτεραιότητας (top-down), δηλαδή πεδία στοχευμένης έρευνας και όχι σε προγράμματα βασικής έρευνας (bottom-up).

- Πρόταση Α3: Ίδρυση Εθνικού Οργανισμού Επιστημών (ΕΟΕ)

Η ίδρυση του ΕΟΕ είναι η βασική πρόταση του Σχεδίου Ανάπτυξης για αλλαγή στον τρόπο χρηματοδότησης και διαχείρισης του ερευνητικού συστήματος. Σύμφωνα με αυτήν, ο ΕΟΕ:

- ❖ θα απορροφήσει σχεδόν το σύνολο των δραστηριοτήτων της ΓΓΕΚ (ουσιαστικά η ΓΓΕΚ οδηγείται σε κατάργηση),
- ❖ θα απορροφήσει το σύνολο των δραστηριοτήτων του ΕΛΙΔΕΚ (δηλαδή θα καταργηθεί το ΕΛΙΔΕΚ παρά τον θετικό ρόλο που του αναγνωρίζεται),
- ❖ θα έχει τον σχεδιασμό των ερευνητικών προτεραιοτήτων (επικάλυψη με αρμοδιότητες του ΕΣΤΕΚ)
- ❖ θα χρηματοδοτηθεί μεταξύ άλλων πόρων και με την τακτική επιχορήγηση των Ερευνητικών Κέντρων (ΕΚ).

Συνολικά και τα τέσσερα σημεία της πρότασης αυτής δημιουργούν πληθώρα ερωτημάτων και αποριών για τη σκοπιμότητα και αποτελεσματικότητά τους. Ιδιαίτερο, όμως, προβληματισμό προκαλεί ο ρόλος του προτεινόμενου ΕΟΕ στο ευρύτερο οργανωτικό και διαχειριστικό πλαίσιο του ερευνητικού συστήματος της χώρας. Πού εντάσσεται, με τι καθεστώς θα λειτουργεί, ποια θα είναι η σχέση του και οι αλληλεπιδράσεις με τα άλλα όργανα και φορείς, όπως το ΕΣΕΤΕΚ, η ΓΓΕΚ, το ΕΛΙΔΕΚ, τα Ερευνητικά Κέντρα κ.λπ. Επίσης στην πρόταση αυτή δε φαίνεται ότι δεν έχει ληφθεί υπόψη η εμπειρία του παρελθόντος και οι αιτίες των κύριων δυσλειτουργιών στον ερευνητικό ιστό.

Να τονίσουμε ότι ο προτεινόμενος ΕΟΕ, με το σκεπτικό και τα χαρακτηριστικά που περιγράφονται στην Έκθεση, απέχει πολύ από τη φιλοσοφία και τις αρμοδιότητες των National Science Foundations που λειτουργούν στη συντριπτική πλειονότητα των πρωτοπόρων στην έρευνα Ευρωπαϊκών χωρών, όπως Γαλλία, Γερμανία, Νορβηγία, Σουηδία, Φινλανδία, Ολλανδία, Ιταλία, Ισπανία κ.ά.. Πρόκειται για θεσμό που λειτουργεί επί δεκαετίες και αποτελεί δοκιμασμένη και πετυχημένη πρακτική. Όλες αυτές οι χώρες έχουν δημόσια (χρηματοδοτούμενα από το κράτος) και ιδιωτικά (χρηματοδότηση εν μέρει από το δημόσιο και από τον ιδιωτικό τομέα) ΕΚ, τα οποία διεκδικούν χρηματοδοτήσεις μέσω ανταγωνιστικών προγραμμάτων. Διαθέτουν, επίσης, πολλαπλούς φορείς χρηματοδότησης, με τακτικές προκηρύξεις, σταθερό πλαίσιο διαχείρισης, διαφάνεια στις αξιολογήσεις και αξιόπιστους μηχανισμούς αποτίμησης των αποτελεσμάτων των υλοποιηθέντων πολυετών προγραμμάτων Έρευνας Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ).

Επιπλέον, ο ΕΟΕ, όπως περιγράφεται στην «Έκθεση Πισσαρίδη», προβλέπεται να συγκεντρώνει στις αρμοδιότητές του τη χάραξη της ερευνητικής πολιτικής, την εφαρμογή της πολιτικής αυτής, τη διαχείριση των ερευνητικών φορέων και τη χρηματοδότηση της έρευνας. Όμως, μία από τις πλέον βασικές αρχές σε ένα ερευνητικό σύστημα είναι η διάκριση των αρμοδιοτήτων μεταξύ αλληλοσυμπληρούμενων φορέων. Ο φορέας που χαράζει την ερευνητική πολιτική δεν μπορεί να ταυτίζεται με αυτόν που επιβλέπει τους ερευνητικούς φορείς, ούτε με αυτόν που χρηματοδοτεί την έρευνα ή/και την αξιολογεί.

Ειδικότερα αναφέρονται και οι παρακάτω προτάσεις:

- Πρόταση Β.1: Αναμόρφωση και ενίσχυση με δημόσια κεντρική χρηματοδότηση των Γραφείων Μεταφοράς Τεχνολογίας (ΓΜΤ)

Η ενδυνάμωση του ρόλου των ΓΜΤ είναι θετική πρόταση, παραμένει όμως ατελέσφορη όσο η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα είναι προσανατολισμένη σε δραστηριότητες που δεν σχετίζονται με / δεν ενδιαφέρονται για την έρευνα και ανάπτυξη (R&D) νέων καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών. Επιπλέον, επιβάλλεται ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου των πνευματικών δικαιωμάτων, spin-off και start-up εταιρειών, ώστε να διασφαλίζεται η μέγιστη μεταφορά τεχνογνωσίας από τα ΑΕΙ και τα ΕΚ προς τον παραγωγικό ιστό της χώρας και η ενίσχυση των καινοτόμων πρωτοβουλιών Ερευνητών και Καθηγητών.

- Πρόταση Β.2: Ενίσχυση και διευκόλυνση της βιομηχανικής έρευνας στους ερευνητικούς οργανισμούς.

Σύμφωνα με αυτήν οι χρηματοδοτήσεις από ιδιωτικούς φορείς δεν θα εντάσσονται στο πλαίσιο των ΕΛΚΕ και η διαχείριση θα γίνεται στο πλαίσιο ιδιωτικού δικαίου με ευελιξία αντίστοιχη με τις ιδιωτικές εταιρείες. Εναλλακτικά, προτείνεται να δημιουργηθεί εθνικός φορέας ιδιωτικού δικαίου για τη διαχείριση των χρηματοδοτήσεων από ιδιωτικούς φορείς. Εντύπωση προκαλεί ότι οι συγγραφείς του Σχεδίου Ανάπτυξης φαίνεται να παραβλέπουν εκκωφαντικά τη γραφειοκρατική διαχείριση μέσω του δημόσιου λογιστικού του συντριπτικά μεγαλύτερου τμήματος των χρηματοδοτήσεων της έρευνας από δημόσιους φορείς και εστιάζουν αποκλειστικά στην ευέλικτη διαχείριση των χρηματοδοτήσεων από ιδιωτικούς φορείς.

Σε αντιδιαστολή με τις προτάσεις του Σχεδίου Ανάπτυξης για την έρευνα, η Ένωση Ελλήνων Ερευνητών καταθέτει ένα συνολικό πλαίσιο προτάσεων για τον σχεδιασμό, την οργάνωση, τη διαχείριση του εθνικού ερευνητικού συστήματος, την εγκαθίδρυση και λειτουργία ενιαίου χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης, Έρευνας & Τεχνολογίας και τη διασύνδεσή του με την Καινοτομία, τη χρηματοδότηση της έρευνας, την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ ΕΚ, ΑΕΙ και ιδιωτικού τομέα και την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων στην έρευνα και ανάπτυξη (R&D).

Το συνολικό, αναλυτικό κείμενο με τις θέσεις και προτάσεις της ΕΕΕ για τη Διακυβέρνηση της Έρευνας και Τεχνολογίας, την Ανάπτυξη της Καινοτομίας και τον Ενιαίο Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης, Έρευνας και Τεχνολογίας επισυνάπτεται στην παρούσα επιστολή (Αρ. Πρωτ. 546/2021/29-01-2021)

Οι βασικότερες προτάσεις που περιέχονται σε αυτό είναι, εν συντομία, οι εξής:

- ✓ **Συνολικό Οργανόγραμμα Διαχείρισης και Λειτουργίας του Εθνικού Ερευνητικού Συστήματος, το οποίο περιλαμβάνει και διασυνδέει τους φορείς οργάνωσης, διαχείρισης, χρηματοδότησης, υλοποίησης και αξιολόγησης της έρευνας**
- ✓ **Ενιαίο θεσμικό πλαίσιο για όλα τα ΕΚ των διαφόρων Υπουργείων και υπαγωγή τους στην ΓΓΕΚ και στο Υπουργείο Ανώτατης Εκπαίδευσης & Έρευνας**
- ✓ **Θεσμική εγκαθίδρυση του Ενιαίου Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης, Έρευνας & Τεχνολογίας**
- ✓ **Αμφίδρομη κινητικότητα μεταξύ ΑΕΙ και ΕΚ και θεσμική/ουσιαστική εξομοίωση μελών ΔΕΠ και Ερευνητών**
- ✓ **Σταθερή και συστηματική χρηματοδότηση για προγράμματα βασικής έρευνας, εφαρμοσμένης έρευνας, ερευνητικών υποδομών, προγράμματα εθνικής προτεραιότητας, έρευνας στις ανθρωπιστικές επιστήμες, προγράμματα επείγουσας αναγκαιότητας**
- ✓ **Χρηματοδότηση από Δημόσιους (Υπουργεία, Περιφέρειες) και Ιδιωτικούς Φορείς για θεματικά προγράμματα ή/και προγράμματα γεωγραφικής προτεραιότητας**
- ✓ **Σταθερή και συστηματική αξιολόγηση όλων των φορέων διαχείρισης και υλοποίησης της έρευνας**
- ✓ **Εξορθολογισμός του πλαισίου υλοποίησης των ερευνητικών δραστηριοτήτων (δημόσιο λογιστικό, γραφειοκρατία)**
- ✓ **Θεσμοθέτηση κινήτρων για επιχειρήσεις με σκοπό την διασύνδεσή τους με ερευνητικούς – ακαδημαϊκούς φορείς και τη χρηματοδότηση στοχοθετημένων ερευνών**

Για την Ένωση Ελλήνων Ερευνητών

Η Πρόεδρος

Μαρία Α. Κωνσταντοπούλου

Η Γενική Γραμματέας

Γεωργία Κ. Τσιροπούλα

Κοινοποίηση:

Κύριο **Σπυρίδωνα-Άδωνι Γεωργιάδη**, Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων, minister.sec@m nec.gr

Κύριο **Χρίστο Δήμα**, Υφυπουργό Έρευνας και Τεχνολογίας, c.dimas@m nec.gr

Καθηγητή **Αθανάσιο Κυριαζή**, Γενικό Γραμματέα Έρευνας και Καινοτομίας, secgenof@gsrt.gr

Κυρία **Νίκη Κεραμέως**, Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων, minister@m inedu.gov.gr

Καθηγητή **Ευάγγελο Συρίγο**, Υφυπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, depminoffice@m inedu.gov.gr

Καθηγητή **Χρήστο Σταϊκούρα**, Υπουργό Οικονομικών, ministeroffice@m infin.gr

Κύριο **Θεόδωρο Σκυλακάκη**, Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών, deputyminister-secr@m infin.gr

Καθηγητή **Ξενοφώντα Βερύκιο**, Πρόεδρο Επιστημονικού Συμβουλίου ΕΛΙΔΕΚ, info@elidek.gr

Σύνοδο Προέδρων Ερευνητικών Κέντρων, presidents@synodos-ek.gr

Πρόεδρο και Μέλη του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας

Σύνοδο Πρυτάνεων και Προέδρων ΔΕ Ελληνικών Πανεπιστημίων, lilnikol@interel.uoa.gr

Διοικούσα Επιτροπή της ΠΟΣΔΕΠ, posdep.gr@gmail.com

Πρόεδρος και Τομείς Έρευνας, Καινοτομίας και Παιδείας Κομμάτων του Ελληνικού Κοινοβουλίου

Μαρία Α. Κωνσταντοπούλου: ΕΚΕΦΕ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ», Πατριάρχου Γρηγορίου και Νεαπόλεως, 15341 Αγία Παρασκευή. Τηλ.

2106503556, e-mail: mkonstan@bio.demokritos.gr

Γεωργία Κ. Τσιροπούλα: Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, Λόφος Κουφός, 15236, Πεντέλη, Τηλ. 2108109191, e-mail:

georgia@noa.gr